

door het ambt, n smaden, ting is nu een- n. Bestuur van er een halsstar- n voort. u reeds voorge- chit, natuurlijk ik op de spot- de verdediging drukkelijk vers- ers had op te nits geloof- de geloovige e kanten snijdt, is; al naar het

gen sommigen te arbeid van Gereformeerde niet meer zoo en eerst ge- en had, sterdaad iets

edio Septem- ode te 's Gra- vis vriekeine eertien dagen expeditie der is drie maan- baard zekere dedeeling, dat ijke Gerefor- op ten elade ultast icide, n kant ver- ad uit was, ed als alle rkeraden ver- ige wat ten de opzending k, waarin de edeeld, ou begrepen e kerkeraden cht kan men het nu toch ve aan de na onderter-

ht, doordien is, le Deputaten d wonen; en et maar zoo

alige dagen icht kan het g de onmo- st, doordien

mannen van rol hebben, tijd kunnen n en neerte

men zich sive aan de oudige zaak om liet in aan. Elke wogen. Er spreken en et kan zeer o zulk een vergewerk, enresterend.

n het minst indien de der kerken ng van dit

e bij beter k aan iets estien had, eratie deel kt, en er et tweede

erzweigen?) itzij in de iding van

nister van over de 3 en 1855 at en wel n konden. liet niet theid zich zaak een genomen, ik hadden t oogen-

dat hun was op- verdere aanvang ergens in

s van iets atvingen, s van het n eenige et oogen- maar de

zaak der r beslag dat veel

Er moet nog zooveel geregeld worden. Zoo tal van kleine moeilijkheden blijven nog te vereffenen. Zoo menig praktisch be-
zwaar is nog uit den weg te ruimen. En het gaat niet aan, de wederzijdsche Synoden
saam te roepen, alvorens die omvangrijke
arbeid genoegzaam voorbereid is.

Komt er dus niet *meer* spoedig schot in
de zaak, dan zou het denkbeeld, om reeds
in het voorjaar de zaak haar beslag te laten
krijgen, ongetwijfeld moeten opgegeven
worden. Is juist dit zou een niet geringe
teleurstelling zijn.

Toch late men zich ook hierdoor niet
ontmoedigen.

Bijaldien de geest over en weer minder
hartelijk en wilzig was gebleken, dan ja,
zou elke moeilijkheid, die opreis, het groot-
sche schoone werk in gevaar kunnen bren-
gen. Dan toch zou een ieder weer aan
zijn eigen eind van het koord gaan trek-
ken, en kon, er men het vermoedde, heel
het verkregen resultaat weer in perikel
komen.

Doch hiervan viel niets te bespeuren.

Natuurlijk zijn er aan beide zijden nog
wel enkele broederen, die in heel de zaak
een zwaar hoofd hebben, en zich niet zoo
spoedig in een nieuwen staat van zaken
schikken kunnen; maar dit kan niet anders;
dit moest zoo zijn. Ware het anders ge-
weest, men zou veler oprechtheid verdacht
hebben. En wel verre van ons over de
critiek, die hier en daar nog vernomen
wordt, te verwonderen, staat men veeleer,
en in veel hooger mate verbaasd over de
warme sympathie, waarmee de vereeniging
beiderzijds, heel het land door, begroet is.

Men is den Rubicon overgetrokken. Men
gevoelt zich reeds één. Het besluit, om
voortaan saam te leven, is in de harten reeds
opgegaan. En juist dit brengt te weeg,
dat, welke moeilijkheid zich ook voordoe,
men noch van den éénen noch van den
anderen kant deze moeilijkheid zou aangrijpen,
om weer van elkaar af te raken, maar dat men
saam, van beide zijden, als broeders van
erastigen zin, en als mannen van praktischen
blik, de handen lazen zou slaan, om al zulk
struikelblok uit den weg te ruimen.

Men weet nu eenmaal, dat er op staats-
rechtelijk gebied toch geen zekerheid voor
de rechtspositie van ons kerkelijk leven te
verkrijgen is onder de thans vigeerende
wetgeving.

Veel zal altoos aan latere interpretatie
moeten worden overgelaten.

Hoogstwaarschijnlijk denkt een volgend
Minister van Justitie weer in menig opzicht
anders dan de tegenwoordige titularis. En
als het er ooit op aankwam in recht en
eenig recht te pretendeeren, zoudt ge nog niets
hoegenaamd aan deze opinie van de op-
volgende Ministers van Justitie hebben, en
zou toef de finale beslissing afhangen van
het oordeel van den Hoogen Raad.

Dit moogt ge nu met ons betrouwen, en
er daarom den heer Noordijk dankbaar
voor zijn, dat hij op deze leemte wees, en
er op aandrong, dat de regeling van het
recht voor onze kerken vaster vormen
mocht aannemen; maar voor het oogenblik
baat u dit niet.

Ge moet thans optreden en handelen
onder de vigeur van het thans bestaande
recht; en waar dat recht niet alleen uiterst
onvolledig in zijn regeling, maar ook in
zijn omschrijving zoo onvast is, dat met
gelijk succes twee tegenovergestelde inter-
pretaties, met de wet voor u, kunnen ver-
dedigd worden, rest u niet anders, dan naar
uw overtuiging en naar uw beste weten te
handelen; en voorts de zaak en de toe-
komst uwer kerken over te geven aan Hem,
door wiens genade en voor wiens eere ze
bestaan.

Slechts deze eisch kan ons gesteld wor-
den, dat we met het oog op een volgend
gelacht, de zaak zoo regelen, dat, welke
moeilijkheid zich ook later opdoe, nimmer
de klacht over ons konne vallen, dat we de
beginselen van Gereformeerde kerkrecht,
gelijk die uit onze Belijdenis voortvloeien
en in onze Kerkenordening gedocumenteerd
zijn, verloochend hebben.

De almanak van Neerbosch ligt tegelijk
op onze tafel met het Jaarverslag van de
Neerbosch-afdeling in China.

De eerste getuigt van kostelijken bloei van
Van 't Lindenhouits uitnemende wezen-
stichting, en biedt bovendien in het men-
gelwerk menig schoon stuk van Spurgeon;
en onder meer aanhalingen ook nog een
zeer juiste opmerking over het gebruik van
het woord "Katholiek."

Een opmerking die reeds zoo dikwijls
ook door de *Herant* gemaakt is, en die
toch nog op verre na niet genoeg tot het
beef van ons volk is doorgedrongen.
In de XII Geloofsartikelen belijdt elk
Christen, dat hij lid is van de één, heilige,
Katholieke, Christelijke kerk; en toch spreekt
men in het gemeene leven, soms zelfs in
redevoeringen en Kammerspeeches, telkens
nog, alsof alleen de Roomschen tot de *Katholieke* kerk behoorden, en alsof men zelf
er buiten stond.

Dit nu komt alleen daarvandaan, dat de
meesten dit woord *katholiek* niet meer
verstaan, en het dan ook niet herkennen
in zijn Hollandsche vertaling, als er staat:
"Ik geloof één, heilige, algemeene Chris-
telijke kerk."

En toch weet elk deskundige dat *alge-
meen* en *katholiek* precies hetzelfde is.

Het scheelt niets.

Algemeen is slechts de vertaling van het
woord *katholiek* in het Nederlandsch.

Dat nu ook de Roomschen zich rekenen
te behooren tot deze *één* heilige *algemeen*
Christelijke kerk," spreekt vanzelf; maar
even duidelijk is het dan ook, dat eerst
door de bijvoeging van *Roomsch-Katholiek*
een eigen soort wordt aangeduid.

Dus zijn wij *Gereformeerde Katholiek*, de
Duitsche broederen *Lutherisch-Katholiek*, en

zij *Roomsch-Katholiek*, gelijk de Russen
Grieksch-Katholiek.

Laat men daarentegen bij Lutherschen,
Gereformeerden en Grieken deze bijvoe-
ging *weg*, dan moet ge haar óók weglaten
bij de *Roomschen*, en dus enkel van *Room-
schen*, zonder meer, spreken.

Dit nu is geen kleinigheid. Aan zulk een
naam hangt zooveel. Als de Roomschen
zich zelf, met uitsluiting van anderen, de
Katholiken noemen, ligt hierin de preten-
tie, dat hun kerk alleen de Christelijke
kerk is, en dat se alle overige kerken voor
groepen van schismatieken en sectariërs
houden.

Iets wat hun natuurlijk vrij staat; maar
wat ridicul en zelfonteerend wordt, zoo ge
uwerzijds aan dit spraakgebruik mee gaat
dopen, en alsoo uzelven feitelijk buiten de
"algemeene Christelijke kerk" sluit.

Niet minder trok ons het Jaarverslag
van het *Neerbosch-hospitaal* aan, dat te
Sio-ké in China door de *Ancy-mission*
van de Gereformeerde kerk in Amerika is
gevestigd.

Dr. Otto, die ook ons land bezocht en
een tijdlang te Neerbosch vertoefde, staat
aan het hoofd van dit hospitaal, dat thans
uitgebreide bezittingen heeft, en in China
onder de ziekenhuizen van den eersten rang
kan geteld worden, terwijl het tevens dienst
doet als middel van propaganda.

Vreemd toch, in ons Christenland staan
bijna alle ziekenhuizen op neutraal terrein
en mag de Naam des Heeren er nauwel-
ijks genoemd worden; en in het heidensche
China bloeit nu reeds een imposant Gere-
formeerde ziekenhuis, dat uitsluitend bedient
wordt door doctoren, die in den Naam des
Heeren hun kracht zoeken, en de krankten
genezen naar het lichaam, om, kan het, ook
hun ziel voor Jesus te winnen.

KUYPER.

Voor Kootwijk.

Door Ds. J. H. HOUTZAAGERS voor de school
te Kootwijk, uit Leiderdorp f 0.50; van de
dames H. te Ede f 1. Voor onze armen, van
Ds. de G. J. Fortman een pakje kleeven; van
Ds. Allaart te Deventer van J. A. S. W. f 2.50;
door Ds. G. Vlugs uit Barendrecht f 2; ook
nog voor de armen van dames H. te Ede f 1.50.
De diaconie heeft groote behoefte aan steun.
Totaal ontvangen f 2136.16½.

Uit de Pers.

De *Vrije kerk* bracht ons ditmaal o. m. een
goed geschreven opstel van Ds. Littooy over
de *kerkelijke tucht*.
Zijn conclusie is deze:

Wat de zonde betreft "die van haar natuur en wegen
openbaar syn, zal de veroeniging (wanneer men sekerre
teekenen der boetvaardigheid ziet) openbaarlijk geschild
dun." "Die een openbare zonde anderszins een grove
zonde gedaan heeft, zal van het avondmaal des Heeren
afgezonderd worden." Als, zoo schrijft de Synode van
1618 en '19 in de artikelen 75 en 76 ons in bevestiging
tot de openbare grove zonden regelen voor, geheld in
overeenstemming met hetgeen we hierover afschreven
in de Kerkenordening der Synode van 1785.

Bij openbare grove zonden moet de censuur worden
toegepast: want het doel der tucht is velerlei. Volgens
de verstandelijke kerkenordening en naar Calvin gal
de Heere God te om hem, die zondigt, te genezen en
te behouden, om zijne veroortmoediging te beproeven,
om hem met God, met de gemeente, en met de
naasten te verzoenen en om de ergernissen uit de
gemeente Christi weg te nemen.

Calvin sprekt zich in zijne Institutie, het vierde
boek, voluit. XI als volgt: "De zonden, die niet
in het stuk van verbergene zonden komt niet niet
eer tot de kerk, dan als de zondar hardnekkigheid in
zijn zonde blijft, volgens den voorzienden regel
Christi."

"Men moet bij de onderzaking der zonde onder-
scheidt tusschen feiten en schijnzonden. Want in
meeste zonden moet zoo lang strengheid in ge-
bruik worden, maar het is genoeg, dat de bestraffing
geschiedt met woorden. De schijnzonden en boze
feiten moeten met een scherper roede gestraft wor-
den. Want het is niet genoeg, dat degene, dewelke
door een boze daad en kwaad exempel de kerk
aanzienlijk gehewet heeft, alleen met woorden gestraft
wordt; maar hij moet ook, voor een tijd, beroofd
worden van de gemeenschap des nachtmals, tot hij
een prof heeft gegeven van zijne boetvaardigheid."

Deze wijze heeft de oude en welgeschikte kerk
gehouden en geploegd, want de oprechte regering
haar zoers en loep had. Want als iemand enig boos
stuk had bedreven waaraan schandtal en ergernis ont-
staan was, zoo wist men hem, *voort*, dat hij
zich van het heilig Avondmaal zou onthouden; *ten*
andere, dat hij zich voor God veroortmoedigen en
zijn berouw en leedwezen voor de kerk betuigen zou.
Mijns bedunkens is het niet tegen te spreken dat
volgens de kerkenordeningen, ook die van Dordrecht,
en naar Calvin om verschillende redenen, wanneer pu
blike, grove zonden zijn bedreven, de tucht in elk geval
moet worden toegepast. Doch we vestigen er aan de
andere zijde wel de aandacht op dat "sclier" slechts
met woorden, d. w. z. met zachte en broederlijke
vermaningen moeten gestraft worden.

Ook mag geen lid der gemeente, veel minder een
kerkeraad een bemoeial worden, door bij nietigheden
of quacitonen dingen, vermaningen, nog, enge-
re, een tucht toe te dienen; daardoor zou men deze
van hare kracht berooven, allicht eigene meeningen als
maatstaf nemen, en aan overgetrouwheid zich schuldig
maken.

Maar zullen de Kerken voor versterving bewaard
en aan de catholiceit de heiligheid niet opgeofferd
worden, dan moet opzigt worden, dat men er niet
in groote gemeenten in zeer groote steden is op-
zicht en toefteefening uiterst moeilijk in een kring,
dien men overzien kan, zijn beide, niet ligt voor de
hand, beter uitvoerbaar. Ik heb met het oog daarop
mijzelf wel eens afgevraagd, of het Amerikaanse
systeem van *late, late side* en *de gemeente* voor de
grote steden niet veel voor heeft, dan wel, of het
om andere redenen besluit te veroordeelen is. Het zou
mij aangenaam zijn de gronden, waarop eventueel die
veroordeeling rust, te mogen vernemen.

Indien er zelfs geene goede wijkverdeling en ge-
trouw opzicht is, dan — laat ik mij open en rood
mogen uitspreken, — dan ben ik niet zonder vrees
voor de heiligheid der gemeenten, in de groote ste-
den. Daar komt bij, dat de invloed van de groote
gemeenten, vooral wanneer in haar midden bunnege-
woone gaven en krachten zijn, ontzeggelijk groot is,
en dat hetgeen daar geschiedt, noodwendig in-
werkt op de beschouwing en de praktijk der andere
gemeenten.

Van ganscher harte hoop ik, dat de door God ge-
gevene en door ons vurig gewenschte vereeniging, ook
in betrekking tot de kerkelijke tucht, wel voordeel,
maar geen nadeel zal opleveren, dat en de catholiceit
en de heiligheid er bij zal winnen.

Deze opmerking over de groote steden is
allerszins der behartiging waard.

Ook o. i. is er althans in steden van meer
dan 100,000 inwoners geen behoorlijk kerke-
lijk leven zonder nadere indeeling mogelijk.

Intusschen lette Ds. Littooy er op, dat juist
in zulke steden, en met name onder de lagere
volksklasse, de verhuizing zoo sterk is, dat
een deel der bevolking bijna *nomadisch* leeft.

Soms is het, reeds na verloop van drie
maanden, ondeinlijk een gezin terug te vinden,
tenzij door onderzoek op het stadhuus.

KUYPER.

Officieele berichten uit de Ned. Geref. kerken.

WESTERVOORT. De Kerkeraad der Ned.
Ger. gemeente te Westervoort verzoekt om
voortaan alle stukken en brieven, zijn kerk
betreffende, te zenden aan het adres van Ds.
Gruntke, predikant aldaar.

Namen den Kerkeraad,
VAN DE KOKKELT, Scriba.

Classis Harderwijk.

De Nederd. Geref. kerk van Barneveld, op
de laatst gehouden vergadering der classis
Harderwijk, als classikale kerk aangewezen,
bericht aan de kerken der classis, dat de
eerstvolgende classikale vergadering zoo de
Heere wij zal gehouden worden, op Woensdag
10 Februari '92 des voorm. ten 10 ure in de
kerkekamer der Nederd. Geref. kerk van Bar-
neveld.

Punten voor het agendum gelieve men voor
den 27 Januari '92 op te zenden aan den
eerst ondergetekende.

Namen den kerkeraad der
Nederd. Geref. kerk van Barneveld,
Ds. D. KORTBERG, Voorz.,
A. L. VEENENDAAL, Scriba.

Volgens bovengenoemd besluit worden ook
de kerkeraden der Christ. Geref. kerken in deze
classis beleefd verzocht, zich door afgevaar-
digden hunner kerkeraden op de classisverga-
dering te laten vertegenwoordigen.

Zending.

ZENDINGSPANNEN.

II.

Hoe zullen, vraagt Pierson, de verschillende
kerken in de toekomst saam kunnen arbeiden
voor de Zending?

Hij noemt dit:
"Voort eerst wensch hij één groote vereeniging,
gevormd door verschillende kerken, met
het doel nieuwe arbeidsvelden op te sporen,
en arbeiders naar nog onbezett gebied te zen-
den. Deze vereeniging kan dan handelen als
een comité, om hetsamen onderling te voor-
komen en eveneens het onbezett laten van ge-
bied, alsook alle moeilijkheden tusschen ge-
nootschap en zending."

Ten tweede wil hij een inleidingscommissie.
Deze moet pas aangekomen zendingen ont-
vangen en leiden, hen onderrichten omtrent de
bijzonderheden van de lichteit, plaatselijke
ziekten en de middelen ter voorkoming of ter
genezing, in 't kort, de arbeiders in staat stellen
met verstand het nieuwe Zendingveld te be-
arbeiden. Zoo wordt noodeloos verlies van
leven of gezondheid en tal van misgrepen
voorkomen.

Ten derde heeft hij een groot plan voor op-
leiding en ondersteuning. Er moet gezorgd
worden voor de opleiding en het onderhoud
van candidaten voor het Zendingwerk en ten
deele voor hun vorming op het arbeidsveld
zelf. Zoals het nu staat, worden ongetwijfeld
tijd en kracht in den loop der studie verspild.

Er is een algemeene voorbereiding die Zending-
huis en Seminarie kunnen geven; maar
ook een bijzondere voorbereiding die alleen
daar ginds te verkrijgen is. Eenige der meest
verstandige zendingen hebben gezegd dat als
de tweede helft der opleiding van den candi-
daat kan gegeven worden ter plaatse waar hij
al arbeiden en zulks onder toezicht van reeds
aanwezige zendingen, zij veel geschikter zou-
den worden voor het te verrichten werk.

Ten vierde moet er een genootschap zijn
voor den overtocht van zendingen, behoo-
rende tot, gesteund door de kerk, om koste-
loze zendingen en zendingbehoefte over te
brengen, en middel te worden van onderlinge
genootschap, en evenzo overtocht te verschaf-
ten aan arbeiders die rust behoeven. Als de
arme vrienden van Ds. Harms te Hermans-
burg in der tijd het schip *Candide* konden
bouwen om hun zendingen over te voeren,
kan dan, vraagt de heer P., de geheele kerk
niet voor gansch het aantal zendingen zorgen?

Ten vijfde is er behoefte aan een gro-
te vereeniging voor Christelijke leestof. Deze
moet niet alleen zorgen voor Bijbels, tractaten
en stichtelijke boeken, maar ook alom, waar
't noodig is, drukpersen vestigen, en zorgen
voor de noodige onderwijsmiddelen in de volks-
taal.

Ten zesde wensch hij in de toekomst den
noede-arbeid van vrome vrouwen in het werk
der Zending; eenzijdig opdat hun raad en
ijver te nutte komen, anderzijds opdat zij zelf
door persoonlijk aandeel belangstelling krijgen.

Mannen en vrouwen moeten voor de Zending
saamwerken; niet elk in afzonderlijke kring.
Ten zevende is de heer P. een voorstander
of liever wil hij een grondig onderzoek van
koloniatie door de Zending, hij verstaat daar-
onder dat gezinnen in een groep of gezelschap
levende, handwerken, kunst en handel beoef-
nende, een Christelijke gemeenschap vormen, te
midden van heidensche, Mahomedansche en
ook Roomsche bevolkingen. Zulke gezelschappen
dienen tot ondelingse aanmoediging, bescher-
ming en samenwerking. De hoofdzak blijft
natuurlijk de verbreiding des Evangelies; maar
gelijk bij Paulus, is het beroep het middel
waardoor men zich onderhoude.

(Dit is dus ongeveer 't zelfde als de ook in
onze Oost beproefde "Evangelisatie door
landontginning", vroeger in ons blad ver-
meld. We hebben echter nog niet vernomen
dat deze wijze van werken veel vrucht draagt
of navolging vindt. Evenwel elk middel is
niet voor alle plaatsen geschikt of onge-
schikt).

Ten achte verwacht de heer Pierson van
de toekomst wat hij betitelt: de vrijwilligers-
zending.

Daarom is te verstaan, dat mannen en
vrouwen op hun eigen kosten, evenals in de
eerste tijden der christenheid, zullen uitgaan
voor langer of korter tijd met de zende-
lingen saam te werken. Zij kunnen helpen
ter oprichting van scholen, apotheken, zieken-
huizen, zendingstations en drukkerijen; voorts
persoonlijke hulp en meewerking zooveel mo-
gelijk geven. Door persoonlijk in aanraking
te komen met het werk en de arbeiders doet
zij kennis op van feiten en ontvangens krach-
tig bezieling. Wederkeerend in hun land zult
zij op verstandige wijze en met liefde hulp

bieden aan de ondernemingen der zending en
haar belangen bepleiten en verdedigen.

Ten negende eindelijk wensch hij stelselma-
tige en praktische samenwerking tusschen alle
kerken op het zendingveld. Onnoodige geschil-
len over leerstellige waarheden, over ambten
en rangen en allerlei bijzonderheden moeten
uit den weg geruimd. Gemenen moet alle
verspilling, hetzij in menschenlevens en krachten
of van geld. Wij moeten als 't ware één front
maken tegenover de massa dergenen die nog
niet zijn toegebracht.

Dit zijn, zegt de schrijver, eenige trekken
die wij wenschen dat de kerk der toekomst
moge toonen. Waarom zou niet elke Chris-
telijke kerk althans één prediker, onderwijzer of
evangelist geregeld onderhouden in den vreemde,
de kosten daarvoor jaarlijks uittrekken en zoo
in gemeenschap blijven ook met de miljoenen
die God nog niet kennen? Men kon een zeken-
der grondslag aannemen volgens welken elke
kerk gehouden ware een man of vrouw uit te
zenden. Zoo zou de kerk voor het groote leger
recruteeren.

Voor groote algemeene doeleinden kunnen
de verschillende belijdenissen saamwerken. Dat
zou de noodloze uitgaven, die aan afzonder-
lijken arbeid en beheer verbonden zijn, uit-
winnen. Het is ons, zegt de heer P., niet te
doen om een of andere bijzondere wijs van
werken, een bijzonder plan, maar wij wenschen
dat een heilige ondernemingsgeest als ons Zending-
systeem doordringt.

De uitkomst, dit vertrouwen we vast, is alleen
te bereiken door nauwgezet zelfonderzoek en
een innige, door 't gebied geheiligde gemeen-
schap met Hem, wiens we zijn en wien we
dienen.

Zoover de heer P., die gehoord dient als
een man van zeldzame kennis en scherp
blik op 't gebied der Zending. In hoever zijn
voorstellen vatbaar zijn voor verwezenlijking,
bespreken we wellicht later. Zeker is, dat b. v.
het plan om botsing te voorkomen, elk een
deel des werks te nemen, of anderen over te
laten, zeer de aandacht verdient. In onze Oost
is dit reeds gebleken en, naar we meenen,
elders ook. En hoe meer de Zending voort-
schrijdt, hoe meer het gewenscht zal blijken.
Evenzo is de koloniatie, en het zenden van
"shultroepen" voor allerlei arbeid van het
hoogste belang. Want wel is de Zending zelf
van geestelijken aard, maar zij staat uiteraard
rechtstreeks met het maatschappelijk leven in
verband en werkt door middelen. Wij Neder-
landers althans hebben op dit punt nog veel
te leeren.

HOOGENBIJK.

Buitenland.

Frankrijk. Maatregelen der regce-
ring tegen Roomsche priesters.

Eenige Roomsche priesters van de diocese
Mende zijn door den minister van eeredienst
van Frankrijk gestraft met inhouding van hun
tractement, omdat zij tegen de wet op het
leekenonderwijs hadden gegraerd. Zij hadden
of van den kansel de wet op het leekenonder-
wijs veroordeeld en van hun invloed gebruik
gemaakt om te verhinderen dat vaders hunne
kinderen naar de leekenschool zonden, of had-
den de ouders die weigerden naar hunne ver-
maning te luisteren met excommunicatie be-
dreigd.

Hiervan is den bisschop van Mende kennis
gegeven, die daarop een brief aan den mi-
nister schreef om er zich over te beklagen,
dat men zijn priesters zonder hen gelegenheid
te geven zich tegenover hunne beschuldigden
te verantwoorden had veroordeeld, terwijl hij
mededeelt, dat hij een onderzoek zal instellen
naar de dingen waarvan men zijn priesters
beschuldigt. Ook zegt de bisschop in dit
schrijven, dat als de beschuldigde priesters
gesproken hebben gelijk men hen ten laste
legt, zij slechts gebruik gemaakt hebben van
hun gezag, daarbij in overeenstemming geweest
zijn met de leeringen der kerk en aan de
voorschriften van den bisschop en van den
paus; behalve in het stuk van de weigering
van de sacramenten der stervenden.

Men ziet hieruit dat de spanning tusschen de
ambtsdragers der Roomsche kerk en de man-
nen die het roer van den staat in handen
hebben, steeds grooter wordt. Nauwelijks is
het conflict voorbij, dat veroorzaakt was door
een ministerieele aanschrijving, waarbij den bi-
schoppen werd voorgeschreven om het onder-
nemen van pelgrimstochten naar Rome tegen
te gaan, omdat een paar pelgrims tijdens hun
verblijf te Rome een soort demonstratie tegen
de Italiaansche regeering gedaan hadden, op
welke aanschrijving een alleinsz brutal ant-
woord door den aartsbischop werd gegeven,
of nu is weder een nieuwe moeilijkheid ge-
zezen.

Nu zou men mogen verwachten dat de Pro-
testantsche pers, voor de vrijheid der kerk zou
pleiten. Immers hoewel hebben de Gerefor-
meerde kerken in Frankrijk moeten lijden,
doordat de overheid meende haar te moeten
onderdrukken. De geschiedbladen der Gerefor-
meerde kerken zijn door bloed en tranen
doorwekt, schier van den aanvang der reforma-
tie af, tot het uitbreken van de groote
Fransche revolutie. Op dit oogenblik genieten
de Protestantsche kerkgemeenschappen vrijheid
van beweging; de Gereformeerde staatskerk
geniet daarbij zelfs den finantieelen steun van
den staat in ruime mate. Doch onderstel eens
dat een predikant van de Gereformeerde
staatskerk tegen de godsdienstloze leeken-
school gezegt en in vereeniging met
gelijkgezinde ouders een Christelijke school
geloopen, en hij daarom zijn tractement
moet verliezen, zou men in Gereformeerde
kringen over vervolging klagen. En terecht.
Doch nu men bemerkt dat de Staat, Roomsche
priesters in hun tractement zoekt te treffen,
omdat zij ijveren tegen een onderwijs, dat tot
ontkerstening der natie moet leiden; nu juist
men het toe, dat zij onder handen genomen
worden. Of liever, de *Eglise libre* zegt,
dat eigenlijk de bisschop met inhouding van tra-
ctement moet gestraft worden, omdat de pri-
esters slechts instrumenten zijn in de hand van
den bisschop. G. noemd organ zou zelfs wil-
len, dat, wanneer een bisschop hardnekkig
bleef in zijn verzet tegen de wetten des lands,
hij ten slotte werd afgezet.

Dan zouden de bisschoppen er op gaan
aandrigen, dat het Concordaat, krachtens het-
welk de Kerk aan den Staat verbonden is en
tractementen enz. ontvangt, zal worden te niet
gedaan.

Dit wenschen wij ook; vooral voor den bloei
der Gereformeerde staatskerken. Doch het staat
te vreezen dat, wanneer het concordaat wordt
afgeschaft, de overheid zich toch zal veroor-

doven de kerk te onderdrukken, wanneer zij
haren invloed gebruikt op eene haar niet wel-
gevallige wijze.

Doch wij zijn van oordeel, dat het zoo spoed-
ig niet tot afschaffing van het concordaat
komen zal. Door handelingen als wij hierboven
beschreven, wordt eene clericale reactie in de
hand gewerkt, waarvoor vroeg of laat de
regering zal moeten wijken, en hare opvolg-
ster zal het niet aandurven om de ambtsdra-
gers der Roomsche kerk tegen zich in het
harnas te jagen.

Wij zouden echter zoo gaarne zien, dat de
Protestantsche woordvoerders voor de ware
vrijheid van conscientie, op grond van Gods
Woord en van de historie hunner kerken, op-
kwamen. Doch tot hietoe waren zij niet an-
ders dan pleitbezorgers voor de revolutionaire
theorie.

Rusland. Verslag van de onder-
steuningskas voor de Ev. Luth.
Kerken in Rusland

Het centraal Comité van de ondersteunings-
kas voor de Evangelische-Luthersche kerk in
Rusland heeft zijn negende verslag in druk
gegeven, waaruit te zien is dat al wordt deze
kerk ook zwaar verdrukt, dat aan haren gees-
telijken wasdom slechts bevoorordelijk is geweest.
Sedert 1886 zijn de inkomsten voor de kas
steeds ruimer gaan vloeien: in 1890 heeft zij
aan collecten enz. 104068 roebels ontvangen,
terwijl nog aan renten 125000 roebels inkwa-
men. De aanvragen om hulp, kon men beter
dan te voren toestaan en dit is een zegen in
een tijd, waarin de Evangelische kerken in
Rusland onder 't kruis zijn. Uit alles blijkt
de tegenwerking der regering. Nu eens weigert
zij toestemming te geven tot het oprichten van
eene school tot opleiding van onderwijzers,
dan weder staat zij niet toe, dat ergens een
predikant gevestigd wordt, om in den geeste-
lijken nood van Russische kolonisten te voorzien.

Hoezeer de Luthersche kerk in de Oostzee-
provincien verdrukt wordt, blijkt ten duidelijkste
uit het feit, dat vroeger het 3/4 van de ver-
zamelde gaven voor Rusland werden besteed
en 1/4 deel voor de Baltische provincien werd
gebruikt, terwijl tegenwoordig de verhouding
juist is omgekeerd. Tot hietoe waren de ge-
meenten in de Oostzee-provincien gewoon, den
adel voornamelijk voor de kerk te laten zorgen;
hoe langer hoe meer houdt dit op, doordat
de kerken zelf in hun onderhoud moeten voor-
zien. De kosteren der kerken waren tot voor
weinig jaren, tegelijk ook de onderwijzers der
jeugd, doch nu de regering van de leus niet
gaat, dat het opkomend geslacht in de Russi-
sche taal moet onderwezen worden, zoodat
Russische onderwijzers, de Duitsch-spreekende
kosteren en schoolmeesters vervangen. Het verlies
van het tractement als onderwijzers, moet hun

Op zekeren dag vertelde hij hun van iemand die zijn been gebroken had, maar nu toch weer liepen kon.
»Kreeg hij dan een ander been?» vroegen zij.
»Zeker», was 't antwoord.
»O! o! riepen de heidenen, »hoe wonderlijk!»
»Ja», sprak de zending, »ik zal u nog meer vertellen. Als iemand bij ons zijn haar kwijt raakt, kan hij weer nieuw krijgen.»
»O! o! riepen zij opnieuw, »is het mogelijk!» en menigen schreef 't niet te gelooven.
Dat merkte de zending en hij sprak: »Er is nog meer. Denk eens dat ge van tanden moest missen. Dan zou men in mijn land er weer andere voor in de plaats kunnen zetten.»
Nu begonnen allen te lachen. Dat was onmogelijk. Maar de leeraar had daarop gerekend. Hij droeg zelf kunststanden, een heel gebit. Dat nam hij nu eenvoudig uit den mond en liet het hun zien.
Nu echter werd de verbazing verbaasd. Met groote oogen staarden allen dit wonderding aan, en begrepen maar niet hoe iemand zoo maar een stuk van zijn lichaam af kon nemen en er straks weer inzette. Een oude vrouw riep zelfs heel ernstig: »Nu kan ik wel sterven, want ik heb het grootste wonder van de wereld gezien!»
Wat onwetende, dwaze menschen zult gij zeggen. Maar dit is niet zoo. Nieuwe uitvindingen waren het voor hen en die verbazen altijd. De Afrikanen zijn dikwijls ook zeer verstandig.
Toen Livingstone de groote zending en reiziger voor het eerst in het binnenland van Afrika kwam, ontmoette hij daar een neger, die zeer oplettend luisterde naar wat de zending vertelde van den Heere Jezus. Ten slotte zei de man:
»Mijn vader, dat zijn schoone woorden. Wisten uw voorvaders dat ook?
»Zeker», was het antwoord.
»En waarom hebben zij dan zoo lang gewacht eer zij ons al die goede dingen kwamen vertellen?»
Wat Livingstone daarop zei, weet ik niet. Misschien wil een van de lezers wel eens zeggen wat hij had moeten antwoorden.

AAN VRAGERS.

We hebben nog kortelijk antwoord te geven op de vraag over kerstboomen.

Onze heidensche voorvaders hielden jaarlijks hun feesten: een winter of Joël feest, een lentefeest en een zomerfeest. Toen nu de Germanen en andere volken tot het Christendom werden bekeerd, kwamen voor die feesten de kerkelijke in de plaats, die ongeveer op denzelfden tijd vielen.

Doch het spreekt van zelf dat nog lang op de Christelijke feesten vele oude heidensche gebruiken werden gevolgd. Vandaar het eten van paasbrood en paascheieren; het uitgaan op Pinkster en ook de kerstboomen op Kerstfeest. De heidenen plantten de altijd groene sparboomen als een beeld van het leven der natuur dat nooit sterft, al schijnt in den winter alles dood. En de yuren die zij van den hout brandden, waren het beeld van den gloed der zon, die juist om dien tijd weer aan den hemel begint te klimmen (na 20 December). Ook hadden zij versterkte sparboomen.

De Kerstboom is dus volstrekt niets Christelijks. Dat blijkt ook daaruit, dat men hem in winkels kan zien om koopers te trekken, en zoo ik eens hoorde, heeft men eens zelfs ergens den oerang-outang, een aap, een Kerstboom in zijn kooi gegeven.

Nu kan men wel aan die oude gebruiken een Christelijke betekenis geven en b. v. zeggen: het Paaschei is het beeld van het leven uit den dood. Maar ik geloof niet dat de menschen, ook de vrome, daar veel om denken, als zij die eieren eten. Zij doen het, omdat zij die smakelijk vinden. Ook kan men zeggen: die altijd groene Kerstboom verbeeldt het nooit stervend leven dat in Christus, den Heiland is: de lichtjes zien op Hem, het Licht der wereld. Maar of nu de kinderen en menschen die bij den boom zitten, daar veel aan denken, is weer de vraag. Veeler let men op al 't moois en de geschenken, is het om 't zinnebeeld alleen te doen, dan kan men het nog wel zoo makkelijk af en b. v. eenvoudig wijzen op de deur. Want de Heere zelf vergelijkt zich met een deur, enz. Doch dit zou niet zoo aantrekkelijk zijn. De kerstboom geeft iets gezelligs, iets prettigs.

Moeten we nu de oude gebruiken omdat zij uit het heidendom zijn afschaffen?
Ik geloof dat vele kinderen — en menschen — er tegen zouden hebben, als dat b. v. met het krentebrood en de eieren op Paschen geschiedde. De drankemanspret op Pinkster komt onder hen die God vrezen van zelf niet voor. De kerstboomen zijn op zich zelf juist niet kwaad. Maar toch is het beter ze niet te hebben dan wel, gelijk we al meer zeiden.

Want heidensche gebruiken die geen kwaad kunnen te behouden kan er nog mee door, zoals b. v. op Paschen met de eieren, maar *af te werven*, zie dat is niet goed. De kerstboom is hier vreemd. Onze vaderen kenden hem niet. Een vijftig jaar geleden werd hij bij ons uit Duitsland overgebracht en met de beste bedoeling. Doch recht burger werd hij nooit, en zijn gebruik neemt dan ook al weer zeer af. Maar daarbij komt, dat zulk een boom de aandacht afleidt van het wezenlijke waarom het op 't Kerstfeest is te doen, namelijk de geboorte des Heeren Christus. Die rozen en lichtjes en geschenken zijn heel mooi, maar vervullen zoo het hart, dat men 't andere, de hoofdzak ligt vergeet. Bij den dienst des Heeren nu moet alles wegblijven wat de harten en zinnen van Hem afrekt. We hangen geen schilderijen in onze kerken, versieren ze niet met groen. Want al is dat nu geen zonde, het leidt af, en we zouden vergeten dat de eeuwige, blijvende dingen de hoogste zijn.

Men kan zeer heerlijk Kerstfeest vieren zonder boom en dikwijls beter dan met zulk een. Daarom laat hem in Duitsland blijven of daarheen uit ons land terugkeeren.
De Duitschers hebben hem nu eenmaal en dat moeten zij weten. Maar wij, die hem niet hebben, doen beter met alles uit oog en hart weg te nemen, wat zoo licht belet dat wij het ware Licht zien. Wie een Kerstboom heeft behoeven we niet hard te veroordelen; maar hem na te volgen nog veel minder.

W. Het woord »gemodereerd» voor »be-daard» heeft met »gemoeidelijk» niets te maken. Het heet eigenlijk: »gemodereerd» dat is *gematigd*, beaard. Dat de » in 't spreken vaak te wordt zien we in *doezijn* en *doezijn* voor *dozijn* en *kozijn*. ('t Best is dat vreemde »gemodereerd» voor goed af te schaffen.)

HOOGENWIEK.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Mijnheer de Redacteur.

Naar aanleiding van uwe recensie van het Handboekje enz. uitgegeven door den heer le Cointre, veroorloof ik mij, u op te merken dat bedoeld boekje niet door mijne »goede zorgen» bewerkt is.

Dit jaar heb ik zelfs niet — zooals andere jaren — de statistiek bewerkt.

De wenken door u gegeven zullen waarschijnlijk wel door den uitgever ter harte worden genomen, m. i. voldeed het boekje niet aan het doel waarvoor het oorspronkelijk was bestemd. De aanvragen om een volledige lijst der kerken, met de adressen, deed mij besluiten zulk een lijst in druk te geven, daarvoor werd later een »handboekje» gemaakt, maar daardoor ontstond de moeilijkheid, dat de adressen soms veranderd waren vóór het boekje was verschenen. Daarom gaf ik gehoor aan het verzoek van den uitgever A. Fernhout om voor zijne uitgave »Tijdschrift voor Ger. Theologie» om de drie maanden een verbeterde lijst te bewerken, terwijl het plan bestaat, om bij de aflevering van Januari, zulk een lijst te geven, waarbij dan ook de kerken der Christ. Geref. kerk zijn opgenomen. U dankzeggende voor de plaatsing, teken ik hoogachtend,

Uw Dn. Dienaar,
J. VAN OVERSTEEG.

Geteformeerde Gezindheid.

Ned. Geref. Kerken.

BEROEPEN: Werkendam en De Werken, J. D. v. d. Velden te Maasland.
BEROEPEN: Lelidorp, J. D. v. d. Velden te Maasland. — Reeuwijk, D. Tom, cand. aan de V. O. — Middelburg, J. Langhout te Haarlem.

Christelijke Gereformeerde Kerk.

AANGENOMEN: Roon, J. W. Gunst te Brouwershaven.

Synodale Genootschapskerk.

BEROEPEN: Haastem, J. A. Gramer te Nederheermeert. — Echteld, H. J. Jonker te Nijbroek. — Brunisse, P. Bokma te Hien en Dordrecht. — Noordwijk-Binnen, S. Verhoef te Binnens-Binnen. — Oostwedde, Karlsruhen te Hasselt.
AANGENOMEN: Gordinech, W. de Lange te Charlois. — Oostdrecht, J. W. van Maanen te Vuren en Dalem. — Gulpen en Valkenburg, H. F. Hamelberg te Hilaard.

BEDANKT: Westerbroek, P. G. Siemens te Den Anzel. — Wamel, G. F. Hapels te Colmschate. — Kerk-Driel, N. Jolles te Beusichem. — Steenwijk, Van Wijngeaarden te Mijdsrecht. — Wildervank, F. C. A. Pantekoeck te Heerenberg. — Zaanstreek, G. B. Fijnvandraat te Nieuwerk (Zuidland). — Nijmegen en Elshuisen, I. Rijnburg te Ternaard. — Uithoorn, meden en Vries, M. G. J. Wanroij te Vlachtwade. — Moerkaapelle, J. W. H. Kalkman te Allen a. d. Rijn.

Oud Geref. Kerk.

BEROEPEN: Ter Aar, Van Drunen.
AANGENOMEN: Sloten (N. H.), A. Janse.
BEDANKT: Vlaardingen, A. Janse.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, geëindigd 31 December j. l., ten bedrage van f 1.20, per postwissel over te maken.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden. J. A. WORMSER, Directeur-uitgever.

PS. Intekenaren op de premie »E voto Dordrecht» wordt herinnerd dat den 1sten Januari a.s. de tweede termijn van f 0.25 per exemplaar te voldoen is. Men zal mij verplichten door met dat bedrag den postwissel te verhoogen.

Amsterdam, Januari 1892.

Advertentiën.

HUISHOUDSTER.

Een schipper, weduwnaar met een klein gezin, vraagt een HUISHOUDSTER, Ned. of Chr. Geref., niet beneden de 40 jaar en van goede getuigen voorzien. Brieven franco, lett. X, Adv.-Bureau van J. C. VAN WESTERING, Amsterdam.

Is verschenen de Eerste Aflevering van:
»De Macedoniër.»

Algemeen Zendingstijdschrift, ONDER REDACTIE VAN
H. DIJKSTRA.

Jaarlijks 8 afleveringen van 32—48 blz. druks. Prijs per jaargang f 2.—

Men verzuime niet met dit zoo gunstig bekende en zeer goedkoop Zendingstijdschrift kennis te maken.

Leiden. D. DONNER.

Verschenen bij
A. FERNHOUT, Amsterdam,
de eerste aflevering van:

UITLEGGKUNDIGE WENKEN.

Korte aantekeningen

OP

DEN BRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS aan de Ephesiërs,

DOOR

Dr. A. H. DE HARTOG.

Compleet in 12 afleveringen van 32 bladzijden a f 0.30 per aflevering.

De Groninger Brandwaarborg-Maatschappij.

Garantie Kapitaal f 100,000, Gestort.

Opgericht bij acte dd. 15 Nov. 1890, van den Notaris J. C. G. POLLONES, te Amsterdam.

Directie: De Naamloze Vennootschap Assurantie-Maatschappij GRONINGIA.
Goedgekeurd bij Kon. besluit van 19 Sept. 1890, Staatsblad No. 26.

DIRECTEUREN:

M. BROUWER en F. DIJKSTERHUIS te Groningen.

Adviseurs: Mrs. HEEMSKERK en VAN LENNEP, te Amsterdam.

Hoofdkantoor: Boteringestraat, Groningen.

Hoofd-Agent te Amsterdam:

L. VAN DER VIJGH, Kantoor Damrak 93, Beurs achter Pilaar I.

Solide Personen komen als Correspondent in aanmerking.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:

HET SOCIALE VRAAGSTUK

EN DE

Christelijke Religie.

REDE ter opening van het SOCIAAL CONGRES den 9den November 1891 gehouden

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Prijs f 1.—

P. VAN EIJK,

FIRMA JOHANNES KRAMER & Co.,

Dam 15-17, Amsterdam.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, vreemde COUPONS enz. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIE en BELEENINGEN. Nemen gelden a DEPOSITO niet rentevergoeding van 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met DUITZEND Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Bij J. A. WORMSER te Amsterdam, kwam van de pers:

VOOR EEN DISTEL EEN MIRT.

Geestelijke overdenkingen bij den Heiligen Doop, het doen van Belijdenis en het toegaan tot het Heilig Avondmaal,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Ingenaaid f 1.80. In stempelband f 2.30.

Een merkwaardig boek!

„Vele gewisse kenteekenen.”

De getuigenissen voor het Christendom,

OF HET

Geschieden en levende Woord van God,

DOOR

ARTHUR T. PIERSON,

(Pred. te Philadelphia.)

Dit werk, een uitgaaf van de Wezenverrichting te Neerboesch, pas verschenen, is bij elken soliden Boekhandelaar (ook ter inzage) te bekomen. De volledige CATALOGUS van alle onze uitgaven (eene groote verscheidenheid) is steeds alom verkrijgbaar.

IS VERSCHENEN:

Het Jaarboekje der Chr. Geref. Kerk

voor 1892, (vroeger uitgave v. Velzen), Prijs 30 CENTS.

Inhoud: Kalender, Markt kalender, Complete Watergetijden. Zoo volledig mogelijke Kerkelijke Statistiek, Jongel en Jonged. Vereen., Zondagscholen enz., enz.

Ook Opgave der NEDERD. GEREFORM. KERKEN (dolerende) en voorts boeiend en onderhoudend Menzeloek.

Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaars en bij den Uitgever

Enkhuizen. P. VAN DER SLUJS.

357 Toespraken van SPURGEON.

Lezers let op, want 't is een mooi pakket dat voor slechts Een Gulden wordt uitverkocht.

No. 1. SPURGEON'S Jawel'tjes, het overheerlijke Boek waarin 357 Toespraken van C. H. SPURGEON. 5c druk, 192 blz. dik, prijs f 1.25.

No. 2. A. C. DE ZWART. De Napolitaansche Reis, of Gods wegen zijn wonderlijk, 3c druk, in geill. omslag.

No. 3. N. PRIES, Het zachtmoedige Woord, een verhaal voor oud en jong, 1 deel bijna 100 bladz.

No. 4. EBERHARD. Hoe hij officier werd, eene vertelling voor de jeugd.

No. 5. »De Zaaier» Christelijke Scheurkalender voor 1892, voor de huiskamer, bewerkt door H. KARSEN, op groot schild en blok, voor- en achterzijde bedrukt met verhalen uit de Bijbel, Kerk- en Zendingsgeschiedenis, benevens 25 Prijsvragen.

't Is waar!!! Nergens en bij niemand is ooit zoo'n voordelig aanbod gedaan, ga zelf maar na, het voortreffelijke Boekwerk van Spurgeon, dat alleen f 1.25 ruim waard is, verkoopt ik uit met alles wat verder is opgenoemd te zamen voor den geringen prijs van slechts Een Gulden.

De aflevering duurt zoolang de voorraad strekt, aan den winkel afgehaald voor f 1.—. Franco thuis na ontvangst Postwissel van slechts f 1.10, waarop stellig moet staan: Pakket Juwel'tjes Verkrijgbaar bij D. BOLLE. Bazaart van Goedkoop Boeken, te Rotterdam.

MEYLINK & PIERON,

Rozengracht 10-12, Amsterdam.

Fabrikanten van Ledikanten

voor Gestichten, Penitentiën enz., in alle vormen.

EEENIG ADRES VAN

Gestampte Ledikanten.

G. AMSING's Boekhandel,

G. AMSING's Papierhandel,

G. AMSING's Advertentiebureau,

G. AMSING's Kantoorbehoeften,

G. AMSING's Schoolbehoeften,

G. AMSING's Kerkboeken en Bijbels,

worden zijnen Stad- en Gewestgenooten beleefd aanbevolen.

Voorstreek M. 241, Leenwarden.

Orgelhandel.

P. VAN LEEUWEN & ZON,

Warmoesstraat 73, Amsterdam.

RUIKE KEUZE in prijzen van f 65, f 85, f 100 etc.

TER PERSE:

Israëls verblijf in Egypte, bezien in 't licht der Egyptische ontdekkingen.

REDE, bij het overdragen van het Rectoraat den 17den December 1891, door

M. NOORDTZY,

Leeraar aan de Theol. School te Kampen.

Prijs 60 Cents.

Leiden. D. DONNER.

Frits Reuter,

met 300 Platen.

Alle werken van Frits Reuter Proza en Poëzie, uitgegeven met toestemming van Mevr. Wed. FRITS REUTER, opnieuw bewerkt door G. VELDERMAN en B. TER HAAR Bn., Geïllustreerd met 300 Platen. Groot formaat in een rijken Prachtband voor den spotprijs van f 4.75.

De verzamelde werken van Frits Reuter, zijnde alleen de Proza's, opnieuw met het Plaatdrukkend vervaardigd door G. VELDERMAN, Leeraar in de Nederlandsche Taal- en Letterkunde in 8 uniforme fraaie deelen voor slechts f 4.50 of in 4 rijke Luxe-Banden v. sl. f 6.50.

Dus, alle werken van Frits Reuter, zijnde Proza en Poëzie met 300 Platen. Groot formaat, in een Prachtband voor slechts f 4.75 of de verzameld: werken, zijnde alleen Proza en zonder Platen, in kleiner formaat, samen 8 fraaie deelen voor slechts f 4.50 of de 8 deelen in 4 rijke Luxe-Banden voor sl. f 6.50.

Te bekomen bij D. BOLLE, Bazaart van Goedkoop Boeken, te Rotterdam, en verder alom franco na ontvangst Postwissel van slechts f 4.75, f 4.50 of f 6.50 waarop vermeld Frits Reuter.

Vrije Universiteit.

Een recht verblijvend verschijnsel op het gebied van het Hooger Onderwijs mag, met ootmoedigen dank aan God, genoemd worden, de vraag naar Gymnasiaal onderwijs op den grondslag van Gods Woord. Dat heeft in den laatste tijd wederom klaarkijk het Amsterdamsch Gereformeerd Gymnasium bewezen, dat zich sinds zijn oprichting in onverwachten bloei heeft mogen verheugen. Bestond aanvankelijk bij dezen en genen eenige vrees, dat de oprichting van deze tweede school aan den bloei der eerste afbreuk zou doen — deze vrees is gelukkig reeds lang beschaamd geworden. Het Zettersch gymnasium heeft niet geleiden, en het Amsterdamsch gymnasium heeft dezer dagen zijn eigen gebouw betrokken, dat het wakkere bestuur heeft gesticht op de Keizersgracht bij de Leidschestrade, dus in het midden der stad, en dat in alle opzichten aan de eischen voldoet. En zoo meer de tijd niet meer verze zijn, dat ook in het Noorden des lands een dergelijke school in den Naam des Heeren geopend worde.

Al gaat deze arbeid niet direct uit van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag, hij staat er toch in het allernieuwste verband met. Het is één arbeid, één zelfde strijd (gelijk ook ten slotte het geheele Christelijke onderwijs één arbeid is); maar nog meer dan dit. Het gymnasium bereidt de studenten voor, die onze Universiteit zullen bezoeken, en daar in denzelfden geest verder worden opgeleid; terwijl omgekeerd onze Universiteit de kweekplaats is voor het onderwijzend personeel der Gymnasia.

De Heere stelle deze voorbereidende scholen tot een rijken zegen, en bekrachtige de mannen, die zich dezen heerlijksten arbeid tot levenszaak hebben gekozen en die, op welke wijze dan ook, medewerken aan de instandhouding, ontwikkeling en groei daarvan. Wij hebben aan deze mannen *tot* te danken. Vergeten wij ze voor den Troon der genade niet.

W. HOVY.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Legaten: door Notaris A. H. Drijfhout van Hoofl te Amersfoort, van wijlen Vrouwe A. E. de Bree Visser f 500; aan contribuenten: door den heer P. van Driel te Bergschenhoek uit Bleiswijk f 40.50, uit Bergschenhoek f 52, uit Berkel f 14, samen f 106.50; door den heer K. Floor te Wons f 63; door den heer G. Knottenbelt te Barneveld f 89.50; door den heer G. de Lugt te Scheveningen f 50; door den heer P. Raymond te Axel f 43; door den heer G. ter Meulen te Reide f 32.50; door den heer A. Pijl Jan te Alblasdard f 12; aan collectanten van de Ned. Geref. kerk te Hilversum f 23.95; van idem te Dieren f 38.48; van idem te Delft, met bijgiften f 86.50; van idem te Velsen f 50.10; aan schenkingen: door den heer R. de Ruiter te Harlingen, van O. H. te A. f 0.50; door den heer B. B. Terpstra, van de Chr. Jongel-vereen. te Anjum f 55; door den heer K. Floor te Wons, van mei. N. N. f 5; door Dr. S. Sleswijk Visser te Rijsoord, gevonden in de collecte der Ned. Geref. kerk f 10.

Voor de Medische faculteit:

Door Meij. Gez. van der Pauwert, van de 24-Cent-vereen. te Maassluis f 4.50; door Dr. C. W. J. van Lummel te Delft f 1.25; door den heer R. de Ruiter te Harlingen, gevonden in de collecte der Ned. Geref. kerk f 10; door Dr. C. B. Bavinck, collecte der Chr. Geme. te Hazerswoude f 11.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door den heer R. de Ruiter, van N. N. f 5, gevonden in 't zakje der Ned. Geref. kerk f 5 en f 5, samen f 15; door Dr. E. W. J. Wol, collecte van de Ned. Geref. kerk te Axel f 10; door Meij. Gez. van der Pauwert, van de 24-Cent-vereeniging te Maassluis f 30; bij gelegenheid eener rede door Dr. Bavinck gehouden voor Hooger Onderwijs, na aftrek der onkosten f 22.75; door den heer K. Bakker te Heer-Hugowaard, van N. N. f 2.50; halfjaarlijkse Prebende door Br. v. d. B. v. V. f 39.20; door J. M. te L. opbrengst van verkochte scheurkalenders f 10 en voor het laten lezen van de Standaard f 0.50; door P. A. P. te D. van de halvestuiversvereening f 11.34.

S. J. SEEPAT, penningmeester.

Hilversum.

Bericht aan onze Abonné's.

HET VAARWEL en DE TERUGKOMST,

is een nieuw stel prachtige platen dat

Achtien Gulden kost.

Wij bieden onze abonne's hiervan een keurige, artistiek uitgevoerde reproductie aan, vervaardigd op een onzer eerste ateliers in

Photo-Lithographie,

die spreken de originele platen gelijk, voor den ongehoord geringen prijs van slechts

30 CENT.

Men zal zich moeilijk een fraaier stel platen kunnen denken, waarvan tevens het onderwerp zóó lief, zóó boeiend behandeld is.

Tegen overlegging van onderstaand BON verkrijgbaar, u'gchaald 30 Cent, naar buiten franco thuis 35 Cent, tegen toezending van postwissel.

Met de aflevering dieser Premieplaten zij belast de Boekhandelaars: H. HEURING, Oude Spiegelstraat 7, P. H. J. REYNET DE LA RUE, Utrechtsestraat 35 en J. KRAAN, Lange Nieuw 16, alhier.

BON.

Af te geven aan een der bovenstaande adressen. Goed voor een stel platen:

Het Vaarwel en De Terugkomst.

Twee Photographuren, 31 x 37 cm. Voor de abonne's tegen 30 Cent verkrijgbaar gesteld, zoolang de voorraad strekt.

Naam: Woonplaats:

GEDRUKT TER KON. NED. STOOMDRUKKERIJ, WARMOESSTRAAT 106, AMSTERDAM.

Dr. blad w. Biedragen v. van dit blad te aan de ADMM. Inzendingen kunnen voor h.

Van de ZONDA

De uitkom was, dat de liggen, niet als lijk aan het v en bij Israël verband met politieke wet aan dit volk we bij dit res onzer gevoelt wel terdege ook al is er g het Joodsche organisatie zo voornemen zo en politieke zelve verbind staat dus een niet aan ons, gegeven. Wij zijn nationale, dan te verklar geboden ook scientie zija?

Dit punt is Wie toch de liggen, voelste toestanden toe om b. v. den rustdag te ga gaan diets ma ouders een mit. Of ook, wie de stellingen inzake vrijer uitleggi Tien geboden uitlegging van land, door gee zou worden to 6f formalist 6 schuldij; en d verhouding, wa den st- van, no juist daarom s duidelijk moge de Tien gebode bindende wet ven zijn en du gelden.

Geheel zou hieruit nu voor halve dese Tien Ze gaan ons ons ongetwijtel wijs; en dit is artikel in het li

In het antwo stelde de Catec tegenover »ons inzetting». Hier ken. Voorreest zijn, ons eigen g haagt of invalt, onze wenschen onse gedraging in het Paradi terd, dat hij z den wat goed de ure van onz dan ook steeds noemt, »uige over zijn eigen c zich